

7226 SAYILI KANUN'UN KARŞILIKSIZ ÇEK SUÇU NEDENİYLE VERİLEN CEZALARA ETKİSİ

Av. Yaprak Birden TANRIKULU

ALTINDERE HUKUK BÜROSU

www.altindere.av.tr

iletisim@altindere.av.tr

2020 / MAKALE

Dünyada ve ülkemizde son yıllarda ekonomide yaşanan çalkantılar nedeniyle bankalardan istedikleri nakit kaynaklarını bulamayan ve ekonomik sıkıntıya düşen birçok şirket ve yetkilileri tarafından düzenlenen çekler bankalar tarafından karşılıksız işlemi görmeye başlamıştır. Karşılıksız çek sayılarının artması ve çek alacaklılarının ciddi bir şekilde mağduriyet yaşamaları üzerine 09.08.2016 tarihinde yürürlüğe giren 6728 sayılı Kanunun 63. maddesi ile 5941 sayılı Çek Kanunu'nun ("Çek Kanunu") 5. Maddesinde değişikliğe gidilmişti. Bu düzenlemeye göre, üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibraz edilen çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılması halinde buna sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikayeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolünmekte, adli para cezasının ödeme süresi içerisinde ödenmemesi halinde ise hapis cezasına dönüşmekteydi. Bu yasal düzenleme sonrasında karşılıksız kalan çeklerden dolayı verilen hapis cezaları oldukça fazla sayıdaydı.

Ancak Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın ilan edilen COVID-19 (Koronavirüs) nedeniyle TBMM tarafından Çek Kanununda değişiklik yapılmasına karar verilmiştir. Çek Kanununa ilişkin değişikliğin de yer aldığı 7226 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ("Torba Kanun"), TBMM Genel Kurulu'nda 25.03.2020 tarihinde kabul edilmiş ve 26.03.2020 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Çek Kanununa Torba Kanun'un 49. maddesi ile aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

MADDE 49 – 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 5 – (1) 5 inci maddede tanımlanan ve 24/3/2020 tarihine kadar işlenen suçtan dolayı mahkûm olanların cezalarının infazı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla durdurulur. Hükümlü tahliye tarihinden itibaren en geç üç ay içinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini alacaklıya ödemek zorundadır. Kalan kısmını üç aylık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödemesi durumunda mahkemece, ceza mahkumiyetinin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilir. İnfazın durdurulduğu tarihten itibaren en geç üç ay içinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin ödenmediği takdirde alacaklının şikayeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir. Hükümlü taksitlerden birini süresi içinde ilk defa ödemediği takdirde ödemediği bu taksit, sürenin sonuna bir taksit olarak eklenir.

Kalan taksitlerden birini daha ödemediği takdirde alacaklının şikayeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir.

(2) Hükmün infazının durdurulması hâlinde ceza zamanaşımı işlemez.

(3) Bu madde uyarınca infazı durdurulan kişi hakkında mahkemece Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan adlî kontrol tedbirine karar verilebilir.

(4) Bu madde uyarınca verilecek kararlarda, hükmü veren icra ceza mahkemesi yetkilidir. Mahkemece bu madde uyarınca verilecek tüm kararlar alacaklıya tebliğ edilir.

(5) Bu madde uyarınca verilecek kararlara karşı itiraz kanun yoluna gidilebilir. İtirazın incelenmesinde İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirlenen itiraz usulü uygulanır.

(6) Bu madde hükümleri her bir suç için ancak bir kez uygulanabilir."

Geçici maddeyi ayrıntılı bir şekilde değerlendirmek gerekirse;

Düzenlemeden yararlanabilecek kişiler:

Bilindiği üzere Çek Kanununun 5. maddesine göre; çekle ilgili "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında adli para cezası ile çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı uygulanmasına karar verilmektedir. Ancak geçici 5. maddeyle yapılan yeni düzenlemeyle birlikte 24.03.2020 tarihine kadar işlenen suçtan dolayı hakkında mahkumiyet kararı verilenlerin cezalarının infazı bu kanunun yürürlük tarihi itibarıyla durmaktadır.

Maddenin yürürlüğe girmesiyle birlikte yararlanabilecek kişilere ilişkin farklı görüşler ortaya çıkmıştır.

Bir görüşe göre, maddede özellikle mahkumiyetten bahsedilmiş olması ve mahkum olanlara ilişkin infaz düzenlemesi yapılması nedeniyle düzenlemeden yalnızca 24.03.2020 tarihine kadar hakkında mahkumiyet kararı verilerek cezası kesinleşenler yararlanabilecek olup, henüz yargılanarak cezası kesinleşmeyenler ise 7226 sayılı Yasada bir hüküm öngörülmediğinden, yeni bir yasal düzenlemeye gidilmedikçe veya Anayasa Mahkemesi tarafından bir iptal kararı verilmedikçe yararlanamayacaktır.

Diğer bir diğer görüş ise, 24.03.2020 tarihi itibarıyla cezası kesinleşenler ile suç tarihi 24.03.2020 öncesi olup da cezası kesinleşmeyenler arasında ayırım yapılması hakkaniyetli olmayacağından ve Çek Kanununda düzenleme olmayan yerlerde TCK'ya atıf yapılmış olması ve TCK m.7'deki "suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanun hükümleri farklı ise failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur." düzenlemesi doğrultusunda, suç tarihinin 24.03.2020 tarihinden önce olması halinde, henüz hakkında kesinleşmiş bir ceza kararı olmayanların da bu düzenlemeden yararlanabileceği yönündedir.

Kanımca maddede düzenlemeden yararlanacak olan kişilere ilişkin olarak uygulamada yaşanacak yorum farklılıkları nedeniyle bir takım sorunlar yaşanacaktır. Nitekim değişikliğin yalnızca mahkumiyet kararı kesinleşenler için uygulanmasının, eşitlik ve lehe kanunun uygulanması ilkelerine aykırı olduğu, bu nedenle de maddenin söz konusu suçu 24.03.2020 tarihinden önce işleyenler bakımından da uygulanması gerektiği yönünde itirazlar yapılma ihtimali yüksektir. Bu yönde itirazların artması halinde düzenlemeden yararlanacak olan kişilerin daha net bir şekilde belirtilmesi ve kanunun 24.03.2020 tarihinden önce işlenen tüm suçlara uygulanması yönünde genişletilmesine ilişkin yeni bir düzenleme yapılması veya Anayasa Mahkemesi tarafından bir iptal kararı verilmesi de gündeme gelebilecektir.

İnfazın durdurulmasından sonra mahkumiyetin tamamen kaldırılması için borçlu/sanıklar tarafından yapılması gerekenler:

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği 26.03.2020 tarihi itibarıyla haklarında 24.03.2020 tarihine kadar işlenen Karşılıksız çek keşide etme suçundan mahkumiyet kararı verilenlerin tahliyelerine karar verilmeye başlanmıştır. Madde metninde "Hükümlü tahliye tarihinden itibaren en geç üç ay içinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini alacaklıya ödemek zorundadır. Kalan kısmını üç aylık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla on beş eşit taksitle ödemesi durumunda mahkemece, ceza mahkumiyetinin bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına karar verilir." şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Dolayısıyla tahliye edilen borçlunun, ceza mahkumiyetini tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılabilmesi için;

- Öncelikle tahliye tarihinden itibaren üç ay içerisinde cezaya konu çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birini,
- Devamında ise kalan kısmını üç aylık sürenin bitiminden itibaren ikişer ay arayla on beş taksitte, alacaklıya ödemesi gerekmektedir.

Dolayısıyla aslında hükümlüye karşılıksız çek bedelinin ödenerek mahkumiyet kararının tamamen kaldırılması için 3 ay + 30 ay (2'şer ay arayla ödenmek üzere 15 eşit taksit) + 2 ay olmak üzere toplamda 35 ay mühlet verilmektedir. Düzenlemeden önceki duruma bakacak olursak mahkemelerce hükmedilen adli para cezasıyla ilgili olarak TCK m. 52 gereğince 2 yılı aşmamak kaydıyla en az 4 taksit olarak ödeme yapılmasına karar verilmekteydi. Yapılan düzenlemeyle borçlunun azami ödeme süresi 24 ay'dan 35'aya çıkarılmış olmaktadır.

İnfazın durdurulması halinde ceza zamanaşımı da işlemeyecektir.

Borçlunun ödeme yapmamasının sonuçları:

Maddenin ilgili kısmı "İnfazın durdurulduğu tarihten itibaren en geç üç ay içinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin ödenmediği takdirde alacaklının şikayeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir. Hükümlü taksitlerden birini süresi içinde ilk defa ödemediği takdirde ödemediği bu taksit, sürenin sonuna bir taksit olarak eklenir. Kalan taksitlerden birini daha ödemediği takdirde alacaklının şikayeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilir." şeklindedir.

Kanun metninden açıkça anlaşıldığı üzere borçlu tarafından tahliye tarihinden itibaren üç ay süre içerisinde çek bedelinin ödenmeyen kısmının onda birinin ödenmemesi halinde alacaklının şikayeti üzerine mahkemece cezanın infazının devamına karar verilmektedir. Dolayısıyla bu onda birlik kısmın ödenmemesi halinde borçlunun taksitlendirme imkanı da bulunmamaktadır.

Peki borçlunun onda birlik tutarı ödedikten sonra kalan kısmın taksitlerini ödememesi halinde durum ne olacaktır? Kanun borçlunun kalan taksitlerden birinin ilk defa ödenmemesi halinde borçluya bir şans daha tanımakta olup, ödenmeyen taksidi sürenin sonuna bir taksit olarak eklemektedir. Ancak borçlu bundan sonra bir taksidi daha ödemediği takdirde alacaklının şikayeti üzerine mahkemece hükmün infazının devamına karar verilmektedir.

Kanun maddesi infazın devamı için alacaklının şikayetini aramakta olup, buradan anlaşılacağı üzere infazın devamı için mahkemelerin resen hareket etmesi gibi bir durum söz konusu olmayacaktır.

Alacaklı ise borçlu tarafından ödeme yapılmaması halinde şikayetini ceza kararını veren İcra Ceza Mahkemesine yapmalıdır.

İnfazın durdurulmasına karar veren mahkeme tarafından borçlu aleyhine verilebilecek adli kontrol kararı:

Uygulamada genellikle hakkında çek şikayetinden dolayı ceza verilen borçluların başkaca kişilere bu şekilde çek borçlarının olduğu hatta bir çoğunun hakkında birden fazla çek şikayeti bulunduğu görülmektedir. Bu durumda olan borçlunun çekten dolayı infazının durdurularak tahliye edilmesi halinde, ödeme kabiliyeti ya da ödeme yapma niyeti yoksa yani iyiniyetli de olsa kötüniyetli de olsa bir şekilde ödeme yapamayacaksa tekrar cezaevine girmemek için bazı yollara başvurabileceği akıllara gelebilmektedir.

İşte bu durumun önüne geçebilmek için kanunda "Bu madde uyarınca infazı durdurulan kişi hakkında mahkemece Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan adlî kontrol tedbirine karar verilebilir." şeklinde hüküm yer almaktadır.

Yani bu maddeye göre infazın durdurulmasına karar veren mahkeme tarafından, hakkında infazın durdurulmasına karar verilen kişi aleyhine "yurt dışına çıkış yasağı" şeklinde adli kontrol kararı da verilebilmektedir. Ancak kanunun lafzına bakıldığında bunun emredici nitelikte olmadığı ve mahkemelere bu yönde zorunluluk yüklenmediği görülmektedir.

Kanımca özellikle kötüniyetli borçluların alacaklıları mağdur etme amaçlarının önüne geçebilmek adına infazı durduran mahkemelerin mutlak suretle bu adli kontrol kararına hükmetmesi yerinde olacaktır.

Kararları verecek olan görevli ve yetkili mahkeme:

Maddenin 4. Fıkrasında "Bu madde uyarınca verilecek kararlarda, hükmü veren icra ceza mahkemesi yetkilidir. Mahkemece bu madde uyarınca verilecek tüm kararlar alacaklıya tebliğ edilir." şeklinde düzenleme yer almaktadır. Bu hükümden de açıkça anlaşılacağı üzere söz konusu metinde yer alan kararları (infazın durdurulması, infazın devamı, adli kontrol kararı gibi) vermeye yetkili ve görevli olan mahkeme mahkumiyet kararını veren İcra Ceza Mahkemesi'dir.

Ayrıca aynı fıkrada mahkemece verilen tüm kararların alacaklıya tebliğ edileceği belirtilmiş olup, bu şekilde alacaklının herhangi bir hak kaybına uğramasının önüne geçilmek istenmiştir.

Kararlara karşı itiraz yolu:

Maddenin 5. Fıkrası "Bu madde uyarınca verilecek kararlara karşı itiraz kanun yoluna gidilebilir. İtirazın incelenmesinde İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirlenen itiraz usulü uygulanır." şeklinde olup, buna göre geçici maddede bahsedilen kararlara karşı itiraz yolu açıktır.

Maddede itirazın incelenmesinde İcra ve İflas Kanununun 353. Maddesine atıf yapılmış olup, anılan madde hükmü;

"İcra mahkemesinin verdiği tazyik ve disiplin hapsine ilişkin kararlara karşı, tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde itiraz edilebilir. Mahkeme itirazı incelemesi için dosyayı o yerde icra mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde icra mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye ceza mahkemesine, icra mahkemesi hâkimi ile asliye ceza mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye ceza mahkemesine gönderir. İtiraz incelemesi neticesinde verilen karar kesindir."

şeklindedir. Dolayısıyla Geçici 5. Madde kapsamında belirtilen kararlara karşı gerek alacaklı gerekse borçlu tarafından kararın tefhim ve tebliğinden itibaren 7 gün içinde itiraz edilebilecektir.

Maddenin her bir suç için yalnızca bir kez uygulanabilmesi:

Maddenin 6. Fıkrasında "Bu madde hükümleri her bir suç için ancak bir kez uygulanabilir." şeklinde hüküm yer almakta olup, buna göre bahse konu madde her bir çekten dolayı oluşan suç için yalnızca bir kez uygulanabilmektedir. Yani bir kişinin birden fazla çekten dolayı mahkumiyet kararı bulunmaktaysa madde metni her biri için ayrı ayrı ve yalnızca bir kez için uygulanabilecektir.

Belirtmek gerekirse, madde metni borçlu lehine bir düzenleme olarak görünmekteyse de zaten ticari ve ekonomik anlamda zorluk yaşayan ve nakit sıkıntısı çeken borçlunun COVID-19 salgını da devam ederken belirtilen süreler içerisinde istenen ödemeleri yapma ihtimali son derece düşük görünmektedir. Dolayısıyla yasal düzenleme ile tahliye edilenlerin büyük çoğunluğunun ödeme yapamamaları nedeniyle infazlarının yeniden devam edeceğini söylemek çok da yanlış olmayacaktır.

Av. Yaprak Birden TANRIKULU

